

MÜSLÜMANIN CENAZESİ*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytânî'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmânî'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh, alâ külli hâlin ve fî külli hîn., Kemâ yenbağî licelâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasîli ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِذَا مَاتَ الْمُؤْمِنُ، كَانَتْ الصَّلَاةُ عِنْدَ رَأْسِهِ،

وَالصَّدَقَةُ عَنْ يَمِينِهِ،

وَالصَّيَامُ عِنْدَ صَدْرِهِ

(حل. عن ثوبان)

RE. 63/4 (İzâ mâte'l-mü'minü, kâneti's-salâtü inde re'sihî. ve'ssadakatü inde yemînihî, ve's-sıyâmu inde sadrihî.)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramı, lütfu dünyada, ahirette üzerinize olsun... Rabbim Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri iki cihanda cümlenizi bahtiyar eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şeriflerinden okumak üzere toplanmış bulunuyoruz. Hadîs-i şeriflerin okunmasına ve izahına geçmeden önce başta Sevgili Peygamberimiz, rehberimiz, önderimiz Muhammed-i Mustafâ (*Aleyhi efdalü's-salevat ve ekmelü't-tahiyyât ve't-teslimât*) Efendimiz'in rûh-i pâki peygamberîleri olmak üzere; Ebû Bekir esSıddîk ve Aliyy-ü Murtazâ'dan Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'ye kadar turuk-u aliyemiz silsilelerinden güzeleran eylemiş olan mürşidlerimizin, evliyâullah pirlerimizin, büyüklerimizin, ashâb-ı kiramın, tabiinin; eimme-i dîn, ulemâ-i âmilîn, meşâyih-i vâsılînimiz için;

Bu hadîs-i şerîflerin bize kadar nakline emeği geçmiş olan alimlerin ve râvilerin, bu kitabı yazan Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin Hocamız Hazretleri'nin; bu beldeleri fetheden fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin; şu caminin ilk binasını yaptıran İskender Paşa'nın ve sonradan tekrar tekrar tamir, tecdit ve tevsî eyleyip hizmette kalmasına sebep olan bütün hayır sahiplerinin, cümle hayrât u hasenât ü meberrât sahiplerinin;

Uzaktan yakından hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün müslüman sevdiklerinin, geçmişlerinin, yakınlarının ruhları için; ruhları şad olsun, kabirleri pürnûr olsun, makamları âlâ olsun, dereceleri yücelsin, kabirlerinde nurları, sürurları ziyade olsun, kabirleri cennet bahçesi olsun diye;

Biz yaşamakta olan müslümanlar da Rabbimiz'in rızasına uygun yaşayalım, ömrümüzü hayırlı yolda geçirelim; Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzuruna sevdiği, razı olduğu, yüzü ak, alnı açık kullar olarak varalım diye bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyup öyle başlayalım!

.....

a. İnsan Ölünce Amelleri Yanına Gelir

Okuduğumuz hadîs-i şerîfler *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabımızın 63. sayfasının 4. hadis-i şerifi ve devamıdır

Sevban RA'ın rivayet ettiğine göre Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:¹

إِذَا مَاتَ الْمُؤْمِنُ، كَانَتْ الصَّلَاةُ عِنْدَ رَأْسِهِ،
وَالصَّدَقَةُ عَنْ يَمِينِهِ، وَالصَّيَامُ عِنْدَ صَدْرِهِ
(حل. عن ثوبان)

¹ Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.147; Sevban RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.830, no:43302; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.69, no:2789.

RE. 63/4 (*İzâ mâte'l-mü'minü, kâneti's-salâtü inde re'sihî. ve'ssadakâtü inde yemînihî, ve's-sıyâmu inde sadrihî.*)

(*İzâ mâte'l-mü'minü*) “Mü'min kul vefat ettiği, öldüğü zaman, (*kâneti's-salâtü inde re'sihî*) kıldığı namazlar başucuna gelir, başucunda durur. (*Ve's-sadakâtü inde yemînihî*) Verdiği hayırlar, zekâtlar, sadakalar sağ yanında durur. (*Ve's-sıyâmu inde sadrihî*) Oruç, göğsü hizasında durur.”

Peygamber Efendimiz bu kadar ibadet sayıyor. Dünyada yapmış olduğu ibadetleri o kulun etrafına çepeçevre alırlar, şeytan onun yanına sokulamaz ve her bakımdan her türlü şerden korunmuş olur.

b. Müslüman Ölünce Yeryüzü Onu İster

Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:²

إِذَا مَاتَ الْمَيِّتُ، اسْتَبْشُرْتُ لَهُ بِقَاعِ الْأَرْضِ،

فَلَيْسَ مِنْ بُقْعَةٍ إِلَّا وَهِيَ

تَتَمَنَّى أَنْ يُدْفَنَ فِيهَا؛ وَإِذَا مَاتَ الْكَافِرُ، اظْلِمَتْ

الْأَرْضُ، فَلَيْسَ مِنْ بُقْعَةٍ إِلَّا وَهِيَ تَسْتَعِيدُ بِاللَّهِ أَنْ

يُدْفَنَ فِيهَا

(الدَّيْلَمِيُّ عَنْ ابْنِ عُمَرَ)

² *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.686, no:42747; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.69, no:2788.

RE. 63/5 (*İzâ mâte'l-meyyitü's-tibşuret lehû bikàu'l-ardı, feleyse min buk'atin illâ ve hiye tetemennâ en yüdfene fîhâ; ve izâ mâte'lkâfiru, uzlimeti'l-ardı, feleyse min buk'atin illâ ve hiye testaîzu bi'llâhi en yüdfene fîhâ.*)

(*İzâ mâte'l-meyyitü*) “Müslüman bir kimse vefat ettiği zaman...”

Meyyit, ölü demek. Ama arkasından ikinci cümlede “kâfir öldüğü zaman” dediğine göre, oradan birinci meyyitin, ilk anılan kişinin müslüman olduğunu anlıyoruz.

(*İzâ mâte'l-meyyitü's-tibşuret lehû bikàu'l-ard*) “Müslüman öldüğü zaman onun vefatından yeryüzünün bütün her tarafı müjdelenir. (*Feleyse min buk'atin illâ ve hiye tetemennâ en yüdfene fîhâ*) Hiçbir yeryüzü parçası olmasın ki, ‘Bu mübarek kul benim içime gömülsün!’ diye temenni etmesin!”

(*Ve izâ mâte'l-kâfiru uzlimeti'l-ardu*) “Kâfir öldüğü zaman ise — demek ki birincisi mü'minmiş— yeryüzü kapkara kesilir, kararır. (*Feleyse min buk'atin illâ ve hiye testaîzu bi'llâhi en yüdfene fîhâ*) Hiçbir arazi parçası yoktur ki, kâfirin kendisine gömülmesinden Allah'a sığınmasın!”

“—Hepsi Allah'a sığınır: Aman Yâ Rabbi, ne olur bana gömülmesin de defolsun, nereye giderse gitsin...” gibi kâfirin kendisine gömülmesinden Allah'a sığınırılar.

Neden?

Çünkü Peygamber SAS Hazretleri'nin bildirme-

siyle biliyoruz ki, kabirde günahkârlar ve kâfirler azap görecek; o bakımdan...

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:³

الْقَبْرِ رَوْضَةً مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، أَوْ حُفْرَةً مِنْ حُفْرِ

النَّيِّرَانِ

(ت. عن أبي سعيد)

(*El-kabru ravdatün min riyâdî'l-cenneti*) “Kabir, mü'mine cennet bahçelerinden bir bahçe olur, (*ev hufratün min huferi'nnîrân*) veyahut kâfire cehennem çukurlarından bir çukur olur.”

Adamına göre kabir ya cennet bahçelerinden bir bahçedir, ya da cehennem çukurlarından bir çukurdur! Mü'minse cennet bahçesi, kâfirse cehennem çukurudur.

Azap görecek ve onun azabından ehl-i hâl olanlar, dışarıdakiler haberdar olurlar!

Nitekim Peygamber Efendimiz iki kabrin yanından geçerken dedi ki:

“—Dikkat edin, bu iki kabirdeki şahıs şu anda azap görüyor hem de büyük bir şeyden değil! Önemsemeyebilirsiniz, azap görmesi size göre mühim görünmeyen bir şey ama azap görüyorlar!”

³ Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.500, no:2384; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.231, no:4682; Ebû Said el-Hudri RA'dan.

Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.271, no:8613; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.546, no:42109; *Keşfü'l-Hafa*, c.II, s.90, no:1853; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXVII, s.432, no:41805.

Birisi laf götürüp getirir, birisinin lafını ötekisine taşırdı. Nemmamlık, nemime yapıyordu, Türkçe “kovuculuk” derler, laf götürüp getiriyordu; böylece ara bozuluyor. Ötekisi de küçük abdestini yaparken sakınmıyordu, saklamıyordu. Hem avret yeri görünüyordu, hem idrarı etrafa sıçrayıp kendisinin üstüne başına geliyordu!

Demek ki her şeye dikkat etmemiz lazım, temizliğe de dikkat etmemiz, sözümüze de dikkat etmemiz lazım; kabirde azap görebiliriz.

Bir mü'min kabre giriyor da kabre girer girmez azap melekleri kafasına bir tokmak vuruyorlar ki kabrin içi ateş ve duman doluyor. Diyor ki:

“—Ben müslümanım, bana niye vuruyorsunuz, ben niye bu azabı görüyorum?”

“—Bir müslüman işkence görüyordu. Sen onun yanından geçtin, müslümanın yardımına koşmadın; bu azap görmen ondan dolayı!” denilecek.

Demek ki müslüman müslümanla ilgilenmeli, müslüman müslümanın yardımına koşmalı, müslüman ara düzeltmeye gayret etmeli, ara boz-mamaya çalışmalı, laf taşımamalı, temizliğine dikkat etmeli, terbiyeli olmalı, edepli olmalı, avret yerlerini sakınmalı, saklamalı, idrardan vs. pisliklerden iyice korunmalı... Yapılması gereken pek çok şey var.

Yanıdaki kabirlerin sahipleri de onun azap görürken feryad u figanından rahatsız olurlar. Onun için mü'minlerin kabirleri, kâfirlerin kabirlerin ayrılıyor: Bu Ermeni mezarlığı, bu

Yahudi maşhatlığı, bu Hristiyan kabristanı, bu da Müslümanların kabristanı diye eskiden ayrılıyordu. Sonra bir moda çıkartmışlar:

“—Hepsi T.C. vatandaşı değil mi?!..”

Hepsini bir yere tıkmışlar. Adına da *Asrî Mezarlık* demişler, asrî mezarlık!

“—Mezarlığın asrîsi ne demek, mermerleri modern desenlerle mi yapılıyor?”

Hayır. İçinde kâfirin, mü'minin ayrılmadığı, harman edilip gelişigüzel gömüldüğü mezarlık, demek. Eskiden ayrılırdı, müslümanın kabristanı ayrıydı, yahudininki ayrıydı, hristiyanınki ayrıydı. Peygamber SAS Efendimiz bildiriyor:

“—Topraklar bile ‘Aman kâfir bize gömülmesin!..’ diye Allah’a sığınıyorlar!”

Çünkü orada boyuna azap görecektir. Feryad u figanını insanlardan gayrı bütün mahlûkat duymuş. Hayvanlar ürker, kuşlar kaçar ama insanoğlu; duymayanı duymuyor!

Allah bizi kabri cennet bahçesi olanlardan eylesin... Azap gören kimselerin yanına bile gömülmemeye dikkat etmek lazım! Düşünmek lazım, Allah kabir arkadaşlarımızı da sâlih kimseler eylesin... Kabirde etrafımızdaki insanları da sâlih, mü'min-i kâmil insanlardan eylesin...

c. Cennetlik Bir Kimsenin Cenazesi

Câbir RA'dan rivayet edilmiş. Câbir ibn-i Abdullah el Ensârî'dir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

إِذَا مَاتَ الرَّجُلُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، اسْتَحْيَى اللَّهُ عَزَّ
وَجَلَّ أَنْ يَعْذِبَ مِنْ حَمَلِهِ، وَمَنْ تَبِعَهُ وَمَنْ صَلَّى
عَلَيْهِ

(الدَّيْلَمِيُّ عَنْ جَابِرٍ)

RE. 63/5 (*İzâ mâte'r-raculü min ehli'l-cenneti, istahya'llàhu azze ve celle en yuazzibe men hamelehû, ve men tebiahû, ve men sallâ aleyhi.*)

(*İzâ mâte'r-raculü min ehli'l-cenneti*) “Ehl-i cennetten bir adam vefat ettiği zaman, (*istahya'llàhu azze ve celle en yuazzibe men hamelehû, ve men tebiahû, ve men sallâ aleyhi*) Aziz ve Celil olan Allah-u Teâlâ Hazretleri bu cenazeyi taşıyanı, arkasından yürüyeni ve onun üzerine cenaze namazı kılanı azaplandırmaktan hayâ eder!”

“—Bu cennetlik kuluma, bunlar son vazifelerini yapıyorlar, sırtlarına aldılar, taşıyorlar. Kimisi arkasından yürüyor, kimisi namazlarını kıldı.” diye o cennetlik kulun hatırına onlara azap etmez.

Böylece arkada kalanlar, böyle bir mübarek insanın cenazesinde bulunmak dolayısıyla Allah'ın azabından kurtulmuş oluyorlar.

⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.283, no:1108; Câbir RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.595, no:42348; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.67, no:2784.

Şeyh Sâdî *Gülistan*’ında kitabının münasip bir yerine güzel bir hadisi yerleştirmiş. O hadîs-i şerîf, muteber hadis kitaplarında da vardır. Peygamber Efendimiz diyor ki:

“—Kusurlu günahkâr mü’min bir kul, ‘Yâ Rabbi!’ der, Allah nazar etmez; ‘Yâ Rabbi!..’ yine yalvarıyor, ‘Yâ Rabbi!’ der, nazar etmez, yine Allah’a Rabbi olduğunu bilerek, hitap ederek ‘Yâ Rabbi!’ diye nida eder. O zaman Allah-u Teâlâ Hazretleri meleklerine der ki:

(*Yâ melâiketî kad istahyeytü min abdî*) ‘Ey benim meleklerim! Ben şu kulumdan utandım. O benden başka Rabbi olmadığına inanmış, biliyor; bana el açmış, boyun bükmüş, ‘Yâ Rabbi, yâ Rabbi!’ diye yalvarıyor. O bunu bilmişken, benim dergâhıma dönmüş, benden affını isterken ben onu affetmemeye utandım, şahit olun; onu affediyorum!’ buyurur.” diyor.

Şeyh Sa’dî hadîs-i şerîfin alt tarafına yazmış, Şeyh Sa’dî’nin sözü de güzel, diyor ki;

“—Allah-u Teâlâ Hazretlerinin, Rabbimiz’in lütfunun, kereminin, ihsanının ne kadar çok olduğunu gör, bak, anla ki; günahı kul işliyor, affetmemeye Allah utanıyor!”

Sübhanallah! Halbuki kulun utanıp, “Beni yaradan, bana nimetleri veren Allah’a karşı ben günah işlemeyeyim, edepsizlik yapmayayım!..” demesi lazımdı.

Günahı kul işliyor, Allah affetmemeye utanıyor; Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin keremine, lütfuna, ikramına, ihsanına Erhamü’rrâhimîn’liğine bak!

Demek ki burada da yine bu *istihyâ*, hayâ etmek sözü geçiyor. Bu nasıl bir hayâ, ne demek?

Bunun mânası şu demek ki; mutlaka affedecek, affetmemek durumu bahis konusu yok, demek! Bizim anlayacağımız kelimelerle öyle ifade etmiş. Yoksa Allah-u Teâlâ Hazretleri:

لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ

(الأنبياء: ٢٣)

(*Lâ yüs'elü ammâ yef'alü*) “Yaptıklarından kimse ona sorgu sual açamaz. ‘Niye böyle yaptın?’ diyemez! (*Ve hüm yüs'elûn*) İnsanlar ise sorguya çekileceklerdir.” (Enbiyâ, 21/23)

Zaten yaptığı her şey adalettir, haktır, doğrudur, adaletlidir. Allah-u Teâlâ Hazretleri Hakem ü Adl'dir. Hakem ve Adl masdarla tavsif edilmiş ki mübalağa mânasıyla: Hükmünde çok isabetli, adaleti tamdır, tam olandır. Adaletiyle muamele ettiği zaman, azap ederse suç yine kulun...

Çünkü peygamber gönderdi, kitap indirdi, çeşitli ikazlarla o kulu ikaz etti; rüyasında, uyanıklığında, arkadaşlarında, sağdan soldan, çeşitli haberler ömür boyu o kula geldi:

“—Şu günahtır yapma, bu sevaptır kaçırma! Allah'a itaat et, şeytana uyma, nefsine esir olma, haramlara dalma...” diye Hz.

Âdem Atamız AS'dan Peygamber Efendimiz'e kadar 124 bin deniliyor, sayısını, hakiki miktarını Allah bilir. Ayet-i kerimede buyruluyor ki:

وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ

(فاطر: ٢٤)

(*Ve in min ümmetin illâ halâ fîhâ nezîr*) “Hiçbir topluluk yoktur ki, Allah oraya bir haberci, tehlikelerden haber veren bir vazifeli şahıs göndermiş olmasın!” (Fâtır, 35/24)

Bütün insanların sevaptan, günahtan, haramdan haberi vardır ama dinlememiş. Dinlemeyince ceza kendisinden!

Allah-u Teâlâ Hazretleri:

وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ

(ق: ٢٩)

(*Ve mâ ene bi-zallâmin li'l-abîd*) “Ben kullarıma zulmedici değilim.” (Kaf, 50/29) buyuruyor.

Zulmetse kim hesap soracak?!.. Hesap sorma durumumuz yok ama zulmedici değil. Erhamü'r-râhimîn, merhametlilerin en merhametlisi. Hatta bir hadîs-i şerîf var, Peygamber Efendimiz;

“—Bir kul yanlış yolu bıraksa, tevbe etse, doğru yola girse Allahu Teâlâ Hazretleri o kadar sevinir ki!..”

Ne kadar sevinir?

Çölde kervanı kaybetmiş, güneşten, sıcaktan, susuzluktan, açlıktan ölmek üzere olan bir insanın bir pınar bulduğu zamanki sevinci kadar sevinir. Çocuğu olmayan bir karı koca, beklemişler, yıllarca uğraşmışlar uğraşmışlar...

Doktorlar, hastaneler, ilaçlar, tedaviler, çocukları olmamış; canları çok istiyor, zengin, paraları var, her şeyleri var; çocukları olmuyor. Olmamış, olmamış sonra Allah bir çocuk vermiş... Nasıl sevinirler? Onun gibi sevinir.

Meselâ bir insan çölde devesini kaybetmiş; parası pulu, yiyeceği içeceği her şeyi üzerinde... Çölde deveyi kaybetmek arabayı kaybetmek gibi bir şey. Sonra buluverince nasıl sevinir? İşte öyle sevinir, diye misallerle anlatıyor.

Anlıyoruz ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri kulu tevbe etti mi, çok

çok seviniyor. Ve tevbe edenleri çok seviyor.

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ

رِينَ

(البقرة: ٢٢٢)

(Inna'llàhe yuhibbü't-tevvâbîne ve yuhibbu'l-mütetahhirîn) “Allah tevbekârları sever, temizlenenleri sever. Temiz, pak olanları sever. Mânevî, maddî kirlerden temizlenenleri sever.” (Bakara, 2/222)

Allah'ın sevgisini kazanıyor günahkârdı; Allah sevmiyordu. Tevbe etti, pişman oldu, seviyor.

Aziz ve kıymetli kardeşlerim!

O bakımdan Allah'a aşk, sıdk, ihlâs ve samimiyetle tevbe edelim. Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne daima dilimiz tevbeli, istiğfarlı, “Affet Allah'ım, estağfirullah el-azîm, tevbe

yâ Rabbim!..” diye daima hatalarımızı düşünüp Allah’a iltica edici, tevbe edici olalım. Çünkü Rabbimiz Erhamu’r-râhimîn’dır.

Demek ki, bir cennetlik insan vefat ettiği zaman onun cenazesine koşmak lazım! Mümkünse taşımak, taşıyamazsa peşinden yürümek ve namazını kılmak lazım!

Burada namaz kılmayı sonda söylemiş. Demek ki cenazeyi evden alacak, namaz kılınacak yere kadar götürecektir diye düşünmüş. Hâlbuki namazlar Türkiye’de —veya hiç olmazsa İstanbul’da, bu bölgede— namaz camide kılınıyor, ondan sonra vasıtalarla bindiriliyor veya yakınsa da omuz üstünde kabristana götürülüyor. Bu âdetlerin farklılığından dolayıdır veyahut evden almayı düşünmüştür, evde yıkandı, taşındı diye ondan öyle söylenmiş olabilir. Önce taşıyan, sonra arkasından yürüyen, ondan sonra da namaz kılan zikrediliyor!

Yunus Emre’yi de çok seviyorum, herkes seviyor ya... Diyor ki:

Namaz için üstümüze, Duranlara selâm olsun!

Çok güzel...

d. İnsan Öldü mü Kıyameti Kopmuştur

Deylemî Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

⁵ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.285, no:1117; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.1072, no:42748; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.1615, no:2618; *Süyûtî, Câmiu’l-Ehâdîs*, c.IV, s.65, no:2781.

إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ، فَقَدْ قَامَتْ قِيَامَتُهُ، وَاعْبُدُوا
اللهَ كَأَنَّكُمْ تَرَوْنَهُ،

وَاسْتَغْفِرُوا كُلَّ سَاعَةٍ

(ابن لال فى مكارم الأخلاق عن أنس)

(الديلمى عن أنس)

RE. 63/7 (*İzâ mâte ehadüküm, fekad kâmet kıyâmetuhû, va'budu'llâhe keenneküm teravnehû, ve'stağfirûhu külle sâah.*)

Ne güzel! Bunları sadece kâğıda yazmamak; iyice de ezberlemek, Arapçasını da ezberlemek lâzım! Zor da değil. Küçük bir cümle ama hayatımızda bize ömür boyu bitmeyen bir ışık tutacak, çok mühim!

Pil alıyorsun bitiyor, cereyanlar kesiliyor ama bitmeyen hayat, sonuna kadar bitmeyen bir ışık!..

Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfte ne buyurmuş:

(*İzâ mâte ehadüküm*) “Sizden biriniz öldü mü, (*fekad kâmet kıyâmetuhû*) onun kıyameti kopmuş demektir!”

Öldü mü, öldü. Onun kıyameti koptu. Artık dünyanın bozulmasına, dağların hallaç pamuğu gibi atılmasına, yıldızların sapır sapır dökülmesine hacet yok; onun işi bitti, onun kıyameti koptu! Özel kıyameti, şahsî kıyameti kopmuş oldu.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Bu, çok mühim bir hadîs-i şerîf. Hepsi mühim de bu fevkalade, benim tüylerimi diken diken ediyor:

“—Sizden biriniz öldünüz mü onun kıyameti kopmuş demektir!” Arkasından Peygamber Efendimiz emri veriyor:

(*Va’büdu’llàhe keenneküm teravnehû*) “Allah’a ibadet ediniz, sanki görüyormuşçasına, karşınızdaymış da görüyormuş gibi ibadet edin!”

Savruk değil, gâfil, cahil değil, aklınız başınızda, yerde olarak değil, sanki görüyormuş gibi. Müşahede ediyormuş gibi, müşahede makamındaymış gibi, öyle görüyor gibi Allah’a ibadet edin!

Bu ihsân makamıdır, tasavvuf makamıdır. Tarikatta da derviş zikredecek, ondan sonra murakabe çalışmaları yapacak! Daima Allah’ın kendisini gördüğü fikri üzerinde derinleşecek!

(*Ve’stağfirûhu külle sa’atin*) “Her zaman Allah’a tevbe edin!”

Burada saat 60 dakikalık zaman mânasında değil, her zaman, her an... Neden? Her zaman bir hata yapıyoruz da ondan!

Namaz kılıyoruz, “*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu’llàh! Esselâmu aleyküm ve rahmetu’llàh!*” diyoruz.

Peygamber Efendimiz tavsiye buyurmuş ki:

“—Namazın farzından sonra üç defa üç defa *Estağfiru’llàh* deyiniz.”

Neden?

Allah'ın huzurunu girdiniz çıktınız, kim bilir, güzel yapabildiniz mi acaba? Huzûr-u ilâhîde acaba vazifelerinizi güzel yapabildiniz mi?

Muhakkak yapamadınız, onun için üç defa *Estağfiru'llah* denilecek!

Muhterem kardeşlerim!

Şimdi düşünün ki gazetelerde birer karış harflerle bir haber çıksa; “Bir yıldız üstümüze doğru geliyor, yarın 00.30’da dünyaya çarpacak! Kıyamet kopacak, dünyanın sonu... Kesin bu, ilim adamları böyle söylüyor!” filan deseler ne yaparsınız? Nereye kaçacaksınız? Ne yapacaksınız? Günahkârlar ne yapacak?!..

O yıldız gelip çarpıncaya kadar, o kıyametin kopmaya başladığı zamana kadar, onun heyecanından insanlar ne yapacak?

Ağlaşacak, birbirlerine sarılacak, “Haklarını helal et, ben zorla aldığım şeyi geri veriyorum, kusuruma bakma!..” demeye çalışacak. İnsan bir sürü acıklı sahne görecek.

Kıyamet, şerlilerin başına kopacakmış! Allah kıyameti bizim başımıza kopartmasın, o kötü günleri göstermesin! Güneşin nuru kararacak, yıldızlar sapır sapır dökülecek, dağlar hallaç pamuğu gibi atılacak, denizler yarılacak, hayvanlar kaçışacak...

Âyet-i kerîmede nasıl buyuruluyor?

إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ

(İnne zelzelete's-sâati şey'ün azîm) “Kıyametin zelzelesi çok muazzam, çok korkunç bir şeydir!”
(Hac, 22/1)

يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ
وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ

حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى
وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ

(حج: ٢٠)

(Yevme terevnehâ tezhelü küllü murdıatin ammâ erdaat) “Kucağında emzikli çocuğu olan anne, çocuğunu unutacak!”

Çocuğuna kim bakar, kıyamet kopuyor! Halbuki anne şefkati çocuğu bir yere bırakır mıydı? Bırakmazdı ama çocuğu aklına gelmeyecek, çocuğu bir kenarda kalacak!

(Ve tedau küllü zâti hamlin hamlehâ) “Her hamile kadın, hamilesi olduğu çocuğu düşürecek, düşük yapacak! Korkudan ödü patlayacak, düşük yapacak!”

(Ve tere'n-nâsi sükârâ) “İnsanları sarhoş gibi göreceksin. (ve mâ hüm bi-sükârâ) Sarhoş değiller ama, (velâkinne bi-azâba'llâhi şedîd) Allah'ın azabı çok dehşetlidir..” (Hac, 22/2)

Hepsi bir tarafta sallanıyorlar.

Ve korkunç olay!”

Bu hadîs-i şerîfi hiç hatırimızdan çıkartmayın, hiç çıkartmayalım! Hiç yarım hesap bırakmayın, hiç kimsenin hakkını üzerinizde bırakmayın! Hiçbir kimseye verilmedik bir hesabınız kalmasın, her şeyiniz tamam olsun! Borçlarınızı ödeyin, işlerinizi tamamlayın, kul haklarını ödeyin; namaz, oruç borçlarınızı ödeyin, hazırlıklı olun! Çünkü umumi kıyametin saati bilinmez!

Dünyanın hakiki kıyameti ne zaman kopacak bilinir mi? Bilinmez!

Cebrail AS bembeyaz elbiselerle gelmiş, Peygamber Efendimiz'in yanına oturmuş, dizini dizine dayamış. "Bu ne samimiyet, bu kim?" diye herkes de bakıyor; gelmiş, Peygamber Efendimiz'in yanına kadar sokulmuş:

(*Yâ rasûla'llah ahbirnî ale'l-islâm*) "Yâ Rasûlallah, İslâm nedir bana bildir!" diyor. Efendimiz de "İslâm şudur." diye söylüyor. (*Sadakte*) "Doğru söyledin!" diyor.

Şaşırmışlar:

"—Allah Allah! Bu ne biçim insan ki Peygamber Efendimiz'e bir şey soruyor, ondan sonra da tasdik ediyor; "Doğru söyledin!" diyor. Sen kim oluyorsun!"

Bilmeyen insan; "Ya, öyle mi, bilmiyordum, öğrendim, teşekkür ederim..." filan der. "Doğru söylüyorsun, tamam!" diyor. Allah Allah, şaşıyorlar. Tanıdıkları bir insan değil. Uzaktan geldiği belli, fakat üstündeki elbiseler bembeyaz, yolculuk çekmiş bir hâl de yok. Yolculuktan gelseydi toza toprağa bulanırdı. Günlerce devenin üstünde Medine'ye

gelinceye kadar bu beyazlar kalmazdı. Ama pırıl pırıl, tertemiz, müstesna, göz alıcı, bembeyaz kıyafet, tertemiz bir yüz, Rasûlüllah Efendimiz'in yanına kadar da cesaretle yürümüş yanaşmış, dizini dizine dayamış;

“—Yâ Rasûlüllah, söyle bakalım İslâm nedir?” diyor. Ondan sonra da, “Doğru söyledin!” diyor. Herkes şaşırıyor.

Sahâbe-i kirâm Peygamber Efendimiz'in heybetinden, ona olan saygılarından sevgilerinden başlarını kaldırıp da Peygamber Efendimiz'in yüzüne doya doya bakamamışlar. Sahabeden bazıları:

“—Ömründe yüzüne doya doya bakamadım!” diyor.

Camiye geldiği zaman “Rasûlüllah geliyor.” diye herkes başı önünde, tüyleri diken diken dururmuş. Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz bakabilirmiş, Ömer Efendimiz bakabilirmiş.

Sonra, (*Ahbirnî ani'l-îmân*) “Pekiye, bana haber ver, iman nedir?” diyor. Efendimiz, “Meleklerle, kitaplarına... iman!” Onları da sayıyor.

“—Tamam, doğru söylüyorsun. Pekiye, ihsandan haber ver?” diyor.

Efendimiz: (*En ta'buda'llàhe keenneke terâhu, fein lem tekün terâhu, feinnehû yerâke*) “Allah'ı görüyormuş gibi ibadet etmendir, her ne kadar sen onu görmüyorsan da o seni görüyor,”

“—İbadeti güzel yapmak nasıl olacak, bu işin yüksek mertebesi nasıl olacak?”

“—Allah’ı görüyormuş gibi ibadet edeceksin çünkü her ne kadar sen onu görmüyorsan da o seni görüyor. Bu da ibadetin en yüksek seviyesi!”

İbadetin en yüksek seviyesi neymiş? Biz Allah’ı görüyormuşuz gibi ona ibadeti öyle yapmak! *Allahu ekber*, huzurundayım, *Allahu ekber*, önünde secdeye vardım... Görüyormuş gibi. İbadetin en kalitelisi, en yüksek derecesi bu! Peygamber Efendimiz bunu da cevaplandırmış. Ondan sonra gelen kişi sormuş:

“—Kıyamet ne zaman kopacak?” Efendimiz gülüyor, diyor ki:

“—Onu ne soran biliyor ne sorulan biliyor! Bu hususta; soru sorulan, soru sorandan daha bilgili değil!

Çünkü, Allah saklamış. İnsanlar bilse yemek yemeye, su içmeye hâlleri kalmaz, sudan lezzet almaz olurlar. Feleklerini şaşırırlar, ağızlarının tadı kaçır. Allah bildirmemiş, hikmeti var, her işi hikmetli! Kimse bilmiyor.

Büyük kıyametin ne zaman kopacağını bilmiyor ama alâmetleri var, alâmetleri belirmiş: Ahlâk bozulacak, bina artacak, zina artacak. Çocuklar âsi olacak, talebeler hocalarına karşı gelecekler. İyilikler kötülük sayılacak, kötülükler iyilik sayılacak. Kötü insanlar başa geçecek, iyi insanlar ayaklar altında kalacak...

Hadîs-i şerîflerde bir sürü alâmetler sayılmış. Ama bizim kendi ölümümüz daha yakın. Ne zaman öleceğimizi bilmiyoruz: Araba kaza yapabilir, üstümüze duvar devrilebilir, gemi

batabilir, kalbimiz sekte-i kalp olur, řu olur bu olur, bin bir türlü sebep...

Hiç unutmuyorum: Ankara’da evin kapı zilini tamir ediyordum, evin camı da tam manzaralı, ovanın öbür tarafında kaleyi görüyor. Bizim evin manzarası çok güzel. Ben zili tamir ediyordum, bir tangırtı tıngırtı koptu, metal çarpışması... Ne oluyor diye başımı çevirdim: Havada bir uçak; kanadı kırılmış, aşağı düştü. Seneler önce Ankara’da iki uçak çarpıştı ya, ben onu gördüm.⁶Tıngırtıdan sonra başımı çevirip aşağı baktığımda uçağı kırık kanatla aşağı düşerken gördüm, aşağı düştü. Düştüğü yerden bir kara duman çıktı, ondan sonra alevler!.. Sonra artık haberleri duyduk. Sümerbank Genel Müdürlüğü’nün penceresinden bakan bir arkadaş anlatıyor:

“—Hocam, benzine bulaşmış adamı alevler içinde koşarken gördüm, yıkıldığını, cayır cayır yandığını gördüm!” diyor.

Bu ölüm nereden geldi?

“—Pattadak tepeden geldi.”

Adam köşede ayakkabı boyacılığı yapıyormuş, ezan okundu diye Zincirli Camii’ne gitmiş. O

⁶ 1 Şubat 1963 tarihinde Lübnan Havayolu Şirketine ait Lefkoşa aktarmalı Beyrut-Ankara seferini yapmakta olan Vickers Viscount 745 D tipi yolcu uçağının Esenboğa Havaalanı’na inişe hazırlanırken, Türk Hava Kuvvetleri’ne ait Douglas C-47 tipi nakliye uçağıyla çarpışması sonucu, her iki uçağın da Ankara-Ulus semtinde bulunan meskûn mahaller üzerindeki farklı noktalara düşmesiyle sonuçlanan havacılık kazasıdır. Kazada yolcu uçağında bulunan 11 yolcu ve 3 mürettebat, askeri uçakta bulunan 3 Türk askerî personeli ve uçakların düştükleri yerlerde bulunan 103 kişi ile beraber toplam 120 kişi hayatını kaybetmiştir.

köşeye uçak düşüyor, kurtuluyor.

Kurtulan kurtuluyor, ölen de ölüyor. Bir anda benzinlere bulaşıyor; abdestli miydi, gusüllü müydü cünüp müydü, temiz miydi pis miydi, iyi miydi kötü müydü, hayırlı mıydı hayırsız yolda mıydı, fitne fesat mı düşünüyordu, hırsız mıydı yüz­süz müydü, namazlı niyazlı mıydı? Ne olduğu belli değil!

Erzincan’da ne oldu? Sabah namazı kılarken zelzele oldu, bazı kimseler caminin içinde şehid oldu.

“—Neden şehid oldu diyoruz?”

Çünkü üstüne duvar yıkılarak ölenler şehid sayılıyor! Benim lafım değil; o mü’minse hedim altında, inhidam altında kalanlar şehid sayılıyor. Toprak altında ölenler şehid sayılıyor!

Kardeşlerim! Ecelin ne zaman olacağı bilinmiyor. Kıyametimizin bize ne kadar yakın olduğunu bilmiyoruz, belki bize bir karış mesafede, belki bize biraz uzak.

“—Uzak saymak mı doğru, yakın saymak mı doğru?” Uzak saymak çok günah, çok yanlış!

“—Neden?”

Uzak saymaya tûl-i emel derler: Adam sanıyor ki ömrü çok uzun olacak, çok yaşayacak, çok işler yapacak. Emekli olacak, hacca gidecek, sakal bırakacak... -cek -cak, -cek -cak derken bir gün ecel geliveriyor!

Tûl-i emel; ümit ediyor ki:

“—Daha çok yaşarım!”

Bu çok yanlış! Tûl-i emel insanı aldatır.

“—Herhalde daha çok yaşarım...” Ne mâlum?

“—Ben gencim...”

Biz çok dedeleri biliyoruz torunları ölmüş, dede sağ, torunlar gitmiş! Çok anneleri biliyoruz, yavruları önceden gitmiş. Benim ilâhiyatta okuttuğum kaç tane talebem var, benden önce gitti! Halbuki yaşça ben onlardan daha yaşlıyım ama belli olmuyor, yaşa bakmıyor. O bakımdan bu hadîs-i şerîfi de aklınıza yazın, defterinize yazın; hattata yazdırın, evinizin misafir odasına, yatak odasına koyun!

إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ، فَقَدْ قَامَتْ قِيَامَتُهُ، وَاعْبُدُوا
اللهَ كَأَنَّكُمْ تَرَوْنَهُ،

وَاسْتَغْفِرُوا كُلَّ سَاعَةٍ

(ابن لال فى مكارم الأخلاق عن أنس)

(الديلمى عن أنس)

RE. 63/7 (İzâ mâte ehadüküm, fekad kâmet kıyâmetuhû, va’budu’llâhe keenneküm teravnehû, ve’stağfirûhu külle sâah.)

(İzâ mâte ehadüküm fekad kâmet kıyâmetuhû)
“Sizden biriniz

öldüğü zaman onun kıyameti kopmuş demektir!”

(Va’budu’llâhe keenneküm terevnehû) “Allah’ı
sanki görüyormuş gibi ibadet edin!”

(*Ve'stağfirûhu külle sâatin*) “Her an Allah’a istiğfar edin! ‘Affet Allah’ım, kusurlarımı bağışla, tevbe yâ Rabbi, Estağfirullah yâ Rabbi...” deyin!”

Zaman zaman da söylerim, benim heyecanlandığım şeylerden birisi, “Hâcerü’l-Esved’i öpmek, oraya el sürmek Allah’la musafaha yapmak gibiymiş!” sözüdür. İnsanın tüyleri diken diken oluyor.

Ve Hâcerü’l-Esved’e dokununca söz veriyor:

“—Ya Rabbi, bundan sonra ben senin iyi kulun olacağım. Tam istediğin gibi müslüman olacağım!”

El tutup söz vermiş oluyor. Bu beni heyecanlandırıyor.

Bir de; “İnsan secdeye vardı mı Rahman’ın ayaklarına kapanmış gibi oluyor!” diye bir hadîs-i şerîf var. Oradan da çok heyecanlanıyorum, insanın tüyleri diken diken oluyor.

e. Hafızlara Müjde!

Câbir RA’dan rivayet edilmiş. Bu herkese değil, hafızlara müjde!

Peygamber SAS hadîs-i şerîfinde ne diyor:⁷

إِذَا مَاتَ حَامِلُ الْقُرْآنِ، أَوْحَى اللَّهُ إِلَى الْأَرْضِ، أَنْ
لَا تَأْكُلِي لَحْمَهُ

⁷ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.284, no:1112; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.II, s.238, no:1586; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan *Kenzü’l-Ummâl*, c.I, s.555, no:2488; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.IV, s.70, no:2793.

قالت: إلهى كيف أكل لحمه، وكلامك فى جوفه

(الديلمى عن جابر)

RE. 63/8 (*İzâ mâte hâmilü'l-kur'âni, evha'llàhu teâlâ ile'l-ardı, en lâ te'külî lahmehû, kàlet: İlâhî keyfe âkilü lahmehû, ve kelâmike fî cevfihi.*)

(*İzâ mâte hâmilü'l-kur'âni*) “Kur’ân-ı Kerîm’i taşıyan, hamele-i Kur’an’dan olan kimse öldüğü zaman...”

“Hafızasında taşımak, hafız” demek, yoksa eline mushafı cüssesinden omzuna almış, taşıyor; o değil! Ezberlemiş olan hâмили Kur’an.

(*İzâ mâte hâmilü'l-kur'âni*) “Hamele-i Kur’an’dan, hafızlardan birisi öldüğü zaman, (*evha'llàhu teâlâ ile'l-ardı*) Allah toprağa, yeryüzüne vahyeder ki, (*en lâ te'külî lahmehû*) ‘Bu kulumun etini yeme, bu kulumun etini çürütme, kabirde olduğu gibi kalsın, toprak olmasın!’”

(*Kàlet: İlâhî keyfe âkilü lahmehû, ve kelâmike fî-cevfihi*) “Toprak cevap olarak der ki; ‘Ey benim Rabbim! Ben onun etini nasıl yiyebilirim, çürütebilirim ki! Senin keliminin onun içindeyken ben onu ne cesaretle, nasıl çürütebilirim!’”

Çürütmem mümkün mü, çürütemem! Çünkü senin kelimini ezberlemiş, hafızasında o var, demek oluyor.

Sâsâni hükümdarları arasında Enûşirvan veya Nûşirevan adlı, adaletli bir hükümdar varmış. Adaletiyle tanınmış, tarih kitaplarında

“Enûşirvan-ı âdil” derler. Peygamber Efendimiz’den biraz önce yaşamış, o çağa yetişmemiş görmemiş.

Peygamber Efendimiz’in zamanındaki Sasani hükümdarı,

Peygamber Efendimiz’in elçisini öldürmüş, mektubunu yırtmış o kâfir... Peygamber Efendimiz de:

“—O benim mektubumu yırtıp parçaladığı gibi, Allah da onun mülkünü parça parça etsin!” diye beddua etmiş.

O Sasani hükümdarını, o kâfiri oğlu öldürüyor! Allah’ın işine] bakın! Peygamberin bedduasına uğradığı için oğlu katletmiş. Ondan sonra da o mülkü, Peygamber Efendimiz’in mektubunu yırttığı gibi parça parça parçalanmış.

Şimdi bu Enûşirvan-ı âdil, ava çıkmış da yemek pişirmişler, avladıkları avı odunla pişirmişler. Tuz lazım!

“—Gidin, karşı köyden tuzu alın ama parasıyla alın!” demiş. “—Tuzdan ucuz, bol ne var, tuza da para mı?..” demişler.

“—Hayır, hükümdar ne olacak diye tebaadan parasız tuz alırsa hükümdarın memurları halkın derisini yüzer! Ondan öyle gördüler mi fırsat buldular mı derisini yüzer, parasıyla alacaksınız!..” demiş.

Öyle adaletliymiş. Hadîs-i şerîf de geçiyor ki:

“—Adaletli hükümdarla ilmiyle âmil olan alimin etini toprak yemez, çürümez!” İlmiyle amil olan!

Burada da “Kur’an’ı ezbere bilen” deniliyor. Demek ki insan; Kur’ân-ı Kerîm’i bilip de onunla amel etti mi, Kur’an’ı taşıyan insan oluyor, Kur’an’ın ehli olmuş oluyor.

Harun er-Reşîd’in yanında bu hadîs-i şerîfi okumuşlar, okuyunca demiş ki;

“—Müslümanın kabri açılmaz ama, ilmiyle âmil müslüman alimin kabrini açamayız ama, madem adaletli hükümdarın da etini toprak yemiyormuş, Nûşirevân’ın kabrini açalım, acaba yemiyor mu?!..”

İslâm’dan önce gelmiş birisini kasdederek, “Onun kabrini bir açalım bakalım!” demiş.

Onun üzerine kabri açmışlar, bakmışlar ki ter ü taze, aynen duruyor!

Mehmed Zahid Kotku Hocamız cennetmekân anlatmıştı: Gelmişler, demişler ki:

“—Süleymaniye’de kabirlerin yerini naklediyoruz, sizin Mustafa Feyzi Efendi Hocanız’ın da kabrini şu tarafa alacağız, gelin cenazenin naklinde bulunun!”

Mehmed Zahid Kotku Hocamız da oraya gitmiş. Kendisinden halvet çıkarttığı Mustafa Feyzi Efendi’nin nakli için:

“—Teni sanki canlı gibi, o kadar sene [31 sene] geçtiği halde hiçbir şey olmamış. Oradan aldık, öbür tarafa, öbür kabre yatırdık!” diyor.

Neden? Demek ki ilmiyle âmil olan, ehlullah olan, ehl-iî Kur’an olan insanların bedenini hakikaten, toprak çürütmüyor. Allah’ın böyle hikmeti...

f. Cenazeye Teyemmüm Ettirilmesi

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

إِذَا مَاتَتِ الْمَرْأَةُ مَعَ الرِّجَالِ، لَيْسَ مَعَهُمْ امْرَأَةٌ
غَيْرُهَا؛ أَوِ الرَّجُلُ مَعَ

النِّسَاءِ، لَيْسَ مَعَهُنَّ رَجُلٌ غَيْرُهُ؛ فَإِنَّهُمَا يُتَيَّمُ مَانَ
وَيُدفَنَانِ، وَهُمَا

بِمَنْزِلَةٍ مَنْ لَا يَجِدُ الْمَاءَ

(د. فى مراسيله، ق. عن مكحول مرسلًا)

RE. 63/9 (İzâ mâtetî'l-mer'etü mea'r-ricâli, leyse meahüm imreetün gayrahâ; evi'r-racülü mea'n-nisâi, leyse meahünne racülün gayruhû; feinnehûmâ yüteyemmemâni ve yüdfenâni, ve hümâ bi-menzileti men lâ yecidü'l-ma'.)

(İzâ mâtetî'l-mer'etü mea'r-ricâli, leyse meahüm imreetün gayrahâ) “Bir seyahat esnasında bir kadın ölse, katilede onu yıkayacak başka hiç kadın yok; hep erkekler var. Bir tek kadındı öldü. (Evi'r-racülü mea'n-nisâi, leyse meahünne racülün gayruhû) Yahut bir başka katile ki sadece kadınlar var, başlarında bir

⁸ Beyhakî, Sünenü'l-Kübrâ, c.III, s.398, no:6461; Merâsil-i Ebû Dâvud, c.I, s.472, no:389; Mizzî, Tehzîbü'l-Kemâl, c.XXV, s.328, no:5271; Mekhul Rh.A'ten. İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, c.III, s.248, no:11073; Said ibn-i Müseyyeb Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.574, no:42233; Câmiü'l-Ehâdîs, c.IV, s.72, no:2798.

adam vardı, öldü. Birincisinde bir kadın yok ki o ölen kadını yıkayacak, ikincisinde bir adam yok ki bu ölen adamı yıkayacak! (*Feinnehûmâ yüteyemmemâni ve yüdfenâni*) Bu durumda teyemmüm ettirilir!”

Peygamber Efendimiz SAS; (*Ve hümâ bi-menzileti men lâ yecidü'l-ma'*) “ Çünkü bu durumda cenazeler suyu bulamamış hükmünde sayılırlar!” diyor.

g. İleride Fitneler Olacak

Muhatabı olan zata Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁹

إِذَا مِتُّ أَنَا، وَأَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعُثْمَانُ، فَإِنْ
اسْتَطَعْتُ أَنْ تَمُوتَ، فَمُتْ

(حل. عن سهل بن أبي حثمة)

RE. 63/10 (*İzâ mittü ene, ve ebû bekrin, ve umeru, ve usmânu, feenisteta'te en temûte, femüt*)

(*İzâ mittü ene*) “Ben vefat ettiğim zaman, (ve *ebû bekrin*) Ebû Bekir de vefat ettikten sonra, (ve *umeru*) Ömer de vefat ettikten sonra, (ve *usmânu*) Osman da vefat ettikten sonra, (*feenisteta'te en temûte, femüt*) artık ölmeye gücün yeterse sen de öl!”

⁹Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.280; Deylemî, *Müsne-dü'l-Firdevs*, c.I, s.318, no:1257; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXXIX, s.175; Sehl ibn-i Ebî Hasme RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.IV, s.74, no:2801.

Bunun mânası ne?

Allahu a'lem, o zaman çok fitneler çıkacak, işler karışacak, bazı insanlar o tarafı tutacak, bazı insanlar bu tarafı tutacak, bir şeyler olacak demek.

Hakikaten de Ebû Lü'lü' isimli bir mecusi, ateşperest köle Hz. Ömer Efendimizi şehid etti, hançerledi. Ömer Efendimiz şehid oldu.

Kargaşa çıktı, anarşi çıktı, Osman-ı Zinnûreyn Efendimiz'i Kur'an okurken şehid ettiler. Hatta okuduğu Kur'an'ın üzerine kanları damladı, o Kur'ân-ı Kerîm bizim müzelerde...

Emevîlerve bazı aile mensupları okadardüşmanlık etmişler ki hışımlarından, kızgınlıklarından kaç gün cenazesini kaldırtmamışlar. Hâlbuki *Aşere-i Mübeşşere*'den, Peygamber Efendimiz'in damadı, iki kızı ile evlilik nasip olmuş, *Zinnûreyn* lakabını almış!.. Fitneler çıktı, öldürenler katil... Ondan sonra da çok hadiseler çıktı, birçok insanlar yalan yanlış işler yaptılar.

Hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz buyuruyor ki; “Ben öldüm mü, Ebû Bekir öldü mü, Ömer öldü mü, Osman öldü mü ondan sonra gücün yetiyorsa sen de öl!”

Çünkü karmakarışık işleri görmektense, bir tarafı tutup da günah işlemektense, ahirette vebal altında kalmaktansa, iman selâmetliği içinde ölmek daha iyi!

h. Yemenlilere İyi Davranın!

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:¹⁰

إِذَا مَرُّوا بِكُمْ أَهْلُ الْيَمَنِ، يَسُوقُونَ نِسَاءَهُمْ،
وَيَحْمِلُونَ أَبْنَاءَهُمْ عَلَى عَوَاتِقِهِمْ؛ فَإِنَّهُمْ مِنِّي،
وَأَنَا مِنْهُمْ

(طب. عن عتبة بن عبد)

RE. 63/11 (*İzâ merre biküm ehlü'l-yemeni, yesûkûne nisâehum ve yahmelûne ebnâehüm alâ avâtikihim, feinnehum minnî ve ene minhüm.*)

(*İzâ merre biküm ehlü'l-yemeni*) “Yemen halkı sizin yanınızdan geçerken, (*yesûkûne nisâehum ve yahmelûne ebnâehüm alâ avâtikihim*) Yemenliler hanımlarını etrafına, evlatlarını omuzlarına almışlarken, sevk ediyorken, sizin yanınızdan geçerken; (*feinnehüm minnî ve ene minhüm*) bilin ki onlar bendendir, ben de onlardanım!”

Bu ne demek?

“—Ben Yemenlileri seviyorum. Hanımlarını koruyan, himaye eden, çocuklarını omuzuna alan öyle insanları, Yemenliler’i seviyorum. Benim sevdiğimi bilin, onlara iyi muamele edin, misafirperverlik gösterin, acıyın...” filan demek.

¹⁰ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XVII, s.123, no:304; Taberânî, *Müsnedü’s-Şâmiyyîn*, c.II, s.176, no:1139; Utbe ibn-i Abd RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.XII, s.50, no:33950; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.IV, s.77, no:2808.

Çünkü Yemen halkı fukara ama âşık, dindarlıkları kuvvetli! Veysel Karânî Hazretleri de onlardan birisi. Peygamber Efendimiz onları böyle methetmiş. Hakikaten de hac yapanlar bilirler.

Irak harbinde Irak'ın tarafını tuttu diye Suud'la arası açıldı; Suudlar Yemenliler'i sürdüler, dışarıya çıkarttılar. Bunlar memleketlerine dönmüş oldu, eskisi kadar Yemenli kalmadı. Eskiden oturumsuz olanlara filan müsamaha ediyorlardı, şimdi hiç etmiyorlar. Hoş insanlardı, gayretli insanlardı, ufak tefek, koşturan insanlardı; Allah selamet versin.

i. Selâm Vermede Usûl

Selâmla ilgili bir hadîs-i şerîf.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

إِذَا مَرَّ رَجُلٌ بِقَوْمٍ، فَسَلَّمَ رَجُلٌ مِّنَ الَّذِينَ مَرُّوا
عَلَى الْجُلُوسِ، وَرَدَّ مِنْهُ

هُؤُلَاءِ وَاحِدٌ، أَجْزَأُ عَنْ هُؤُلَاءِ وَعَنْ هُؤُلَاءِ

(حل. عن أبي سعيد)

RE. 63/12 (*İzâ merre ricâlün bi-kavmin, feselleme racülün mine'llezîne merrû ale'l-cülûsi, ve redde min hâülâhi vâhidün, ve eczee an hâülâi ve an hâülâi*)

¹¹ Ebû Nuaym, *Hilye*, c.VIII, s.251; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.123, no:25299; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.78, no:2810.

“Bir grup insan bir topluluğun yanından geçiyorken, kalabalık oturmuş olan birkaç kişinin yanından geçiyorken, geçenlerden bir tanesi bu oturanlardan bir tanesine “*Es-selâmu aleyküm!*” dese, oturanlardan bir tanesi de “*Ve aleyküm selâm!*” dese kâfi gelir! Hepsinin ayrı ayrı selâm vermesine, hepsinin ayrı ayrı selâm almasına mecburiyet kalmaz, hacet kalmaz; bu da kifayet eder!”

Biliyorsunuz selâm almak, vermekten daha önemlidir. Selâmı almak bir mecburiyet oluyor.

“—Ötekiler vebal altında kalır mı?”

Kalmaz. “Bir tanesi aldı mı iş tamam olmuş oluyor.” demek. *Cülûs*; câlis kelimesinin çoğulu.

j. Fâsıkın Medhedilmesi

Enes RA’dan Ebû Hüreyre RA rivayet eylemiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹²

إِذَا مُدِّحَ الْفَاسِقُ غَضِبَ الرَّبُّ , عَزَّ وَجَلَّ , وَاهْتَزَّ
الْعَرْشُ

(ابن أبي الدنيا في ذم الغيبة، ع. هب. عن أنس؛ عد. عن بريدة)

RE. 63/13 (*İzâ müdiha’l-fâsıku gadıbe’-rabbü, ve’htezze lizâlike’l-arş.*)

(*İzâ müdiha’l-fâsıku gadıbe’-rabbü*) “Fâsık methedilirse övülürse, Allah-u Teâlâ Hazretleri

¹² Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.IV, s.230, no:4886; Deylemî, *Müsne-dü’l-Firdevs*, c.I, s.336, no:1336; Ebû Ya’lâ, *Mu’cem*, c.I, s.180, no:168; İbn-i Ebi’d-Dünyâ, *Gıybet*, c.I, s.91, no:92; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.575, no:7964; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.VI, s.74, no:2802.

bu işe gazap eder!”

Fâsık ne demek? Allah’ın emrinden, doğru yoldan sapmış, günah işlemeye dalmış insan demek.

“—Aman sen aslansın, ağasın, paşasın, iyisin, hoşsun, şöyledir, böyledir...” diye methedilirse, “Fasıkı ne methediyorsun?!” diye methedene Allah gazap eder!

(*Ve’hteze li-zâlike’l-arş*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin Arş-ı A’zam’ı bu medihten dolayı titrer, sallanır, ihtizaz eder!”

“—Aman yâ Rabbi, Allah’ın sevmediği bir günahkâr methediliyor!” diye Arş titrer.

Bu hatırınızda kalsın! Allah kızar, Allah kızdı diye korkudan Allah’ın Arş’ı titrer. Allah gazap etti diye korkuyor. Fasıka lüzumsuz yere medih yok!

Bir insan doğru yolda yürüyorsa elini öp, ayağını öp; iyi, güzel ama günahkârı ne diye övüyorsun? Hatta azarla ki hatasını bilsin, dönsün; örnek olmasın! Hem günahkâr hem fasık, hem hatalı hem yanlış yolda, hem de mevkii makamı, parası pulu var diye etrafındakiler dalkavukluk yapıyor, övüyor. Allah kızar, Arş-ı A’lâ titrer!

Öyle yapmayacak, müslüman dobra dobra konuşacak!

Hoşuma gitti, Osmanlı sultanlarından birisi bir alime dinî ders versin diye haber göndermiş. Âlim;

“—O kadar dinî ilimlere aşıkça, gelsin burada dinlesin. Ona söyle, avcılığı filan bıraksın.

Devletin işlerine iyi baksın. Bu kadar insanın vebali omuzunda!” demiş, nasihatler etmiş.

Gelen adam onu gidip padişaha söyleyemez diye;

“—Yemin et, aynen söylediklerimi nakledeceksin değil mi?” diye bir de yemin ettirmiş, öyle göndermiş.

Başka bir alime gitmiş, o da aynı şekilde:

“—Avı filan bıraksın da devlet işlerine baksın, ciddi olsun, ümmetin işlerinde ihmalkârlık göstermesin!” demiş.

Padişah olduğu halde övmemişler.

Fatih Sultan Mehmed, Akşemseddin’in çadırına gelmiş; Akşemseddin yattığı yerden kalkmamış.

Kalkılmaz mı? Normal olarak kalkılır. Yatıyormuş, kibirlenmesin diye uzandığı yerden kalkmamış. Hocası nasihat edecek, aklını başına toplasın, hatalı iş yapmasın.

Fatih’in bir hocası daha var: Molla Gürânî. Ak sakallı ehl-i Kur’an, alim bir kimse, Fatih’i yetiştiren kimse. Fatih hizaya girmiyormuş, eli avuca sığmıyormuş, haşarıymış; Kur’an öğrenmiyormuş, hocaları saymıyormuş... Küçük, haşarı, yaramaz bir çocuk.

Babası II. Murad, vezirlerine:

“—Bizim oğlan hâlâ Kur’ân-ı Kerîm’i sökmedi, elif-be’yi öğrenmedi, hocaları saymıyor...” demiş.

“—Aman! Mısır’dan Molla Gürânî diye bir alim geldi. Çok ciddi, çok alim; onu hoca yapalım!”

demişler.

“—Çağırın!” demiş. “Hocam, bizim mahdum sultan Şehzade Kur’ân-ı Kerîm’i öğrenemedi, yazıya geçemedi, hocalığını yapar mısınız lütfen, Allah rızası için, Müslümanlığı öğrensin...” demiş.

Bir insanı yetiştirecek; alimin vazifesi hakkı söylemek, öğretmek...

“—Yaparım ama hak ettiği zaman da çakarım, döverim!” demiş.

“—Eh, nasıl istersen öyle yap...”

Elinde değnek, Manisa’ya gitmiş. Manisa’da şehzâde lalası yanında; küçük, “Hocam geldi.” diye karşılamış, oturmuşlar. Haşarı, ele avuca sığmıyor. Gözümün önüne geliyor gibi oluyor. Kaşını kaldırmış;

“—Hocam, o yanınızdaki sopa ne?” demiş.

Başkaları sopayla gelmiyorlar, bir şey sezinlemiş.

Ötekisi gayet ciddi, hiç gülmüyor: “Bu te’dip sopasıdır, adam etme, dövme sopasıdır. Eğer derslerine çalışmazsan seni bununla döverim!” demiş.

O yine kaşını kaldırmış:

“—Hocam, ben ki padişah çocuğuyum, şehzadesiyim, beni dövmek nasıl mümkün olur, reva mıdır?..” derken çat çat değnek bir-iki inmiş, bakmış ki bu hoca başka türlü hoca, öteki hocalara benzemiyor; kısa zamanda Kur’ân-ı Kerîm’i öğrenmiş, daha nice şeyler öğrenmiş.

“—İstanbul’u fetheden komutan ne iyi komutandır.” diye Rasûlüllah’ın methettiği bir insan olmuş.

Mübarekler öyle yetişmişler.

Fâsık bir insan methedildiği zaman Allah kızar, Arş-ı Azâm titrer. Biz nasıl olacağız?

Dosdoğru sözlü olacağız, dobra dobra olacağız, hakkı söyleyeceğiz. Ama yumuşak söyle ama sert söyle... Tabii yumuşak söylemek daha iyidir. Karşı taraftaki adamı doğru yola getirmek daha iyidir.

Nush ile uslanmayanı etmeli tekdîr; Tekdîr ile uslanmayanın hakkı kötektir!

İlk önce nasihat, ondan sonra tekdîr; ondan sonra da uslanmıyorsa o zaman biraz da ceza gerekiyor, demek ki ceza olunca iyi oluyor.

Allah bizi her işi kendi rızası için yapanlardan eylesin... Kimseye dalkavukluk ettirmesin, kimsenin önünde hor zelil etmesin, mağlup mahcup etmesin... İslâm’ın izzetini yaşamayı ve temsil etmeyi nasib eylesin... Ömrümüzü rızasına uygun geçirmeyi nasib etsin... Huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmayı nasib eylesin... Cennetiyle, cemâliyle cümlelerinizi müşerref eylesin...

Fâtiha-yı şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
24. 10. 1993 - İskenderpaşa Camii

Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak
ulaşmak için tıklayınız.

